

Ukininkas

Prekė laikraščio:

Prusuose ir i Austriją 3 auks.
i Ameriką ir i kitas svetimas
žemes 5 auks.
i Rusiją (kuvertuose) 5 rubl.

LIETUVOS

UKININKŲ LAIKRAŠTIS.

Prekė apgarsinimų:

Už eilutę smulkaus
rašto arba už jos vietą per
pusę puslapio 60-fenigių.

IŠEINA DU SYKIU PER MĖNESĮ SU MĖNESINIU PRIEDU.

Reikaluose ukininkystės.

Maskolijos vyriausybė ligšiolai rupinosi apie ukininkus tik tada, kada reikėjo nuo jų mokestis rinkti; apie pakelimą ukės, apie pagerinimą ukininkų buvimo visiškai nesirupino. Ačiu tokiam vyriausybei pasielgimui ukininkų padėjimas pasidarė abelnai labai sunkus, o pačioje Maskolijoje, kur plešmas vyriausybės davedė ukininkus iki paskutinei ubagystei, o žemė iš priežasties begalinio tamsumo Maskolijos ukininkų, blogai dirbama, mets i metą mažiaus išduodavo, daėjo liki to, kad du metu Maskolijoje buvo baisus badas, o dabar nors nėra jau didelio bado, bet iš priežasties nualinimo dirvų ir žemų javų prekių Maskolijos ukininkai jau neištengia išmokėti mokesčių reikalaujamos vyriausybės; jau nė nagaika nė kumščia nieko negali iš jų išmušti, nės daėjo jau iki galutinam vargiui. Ant laimės maskolių vyriausybės ukininkai Lietuvos, Latvijos, Lenkijos ir Mažrusijos prisi-laiko da teip, kad ištengia da išmokėti mokesčių plešiamas vyriausybės. Kad ne tos teip nekenčiamos ir persekiojamos tautos, maskolių vyriausybė turėtų savę bankrotu apgarsinti, nės neturėtų iš kur pinigų prisiplešti.

Matydama toki padėjimą Maskolijos vyriausybė pabugo: „o kas bus, jeigu pabaig-tinai apiplešime ir tuos, kurie šiandien da gali išsimokėti, kas bus, jeigu ir nuo šitų nieko išplešti negalėsime.“ Sumislino kaip nors tai-syti tą dalyką. Kaip taisyti? Reikia pakelti žemdarbystę, idant ukininkai turėtų iš ko išsimokėti mokesčius! Dėlto pirmučiausia įtaisė žemdarbystės ministeriją, idant auoji rupintusi apie pakelimą ukininkystės Maskolijoje. Mini-steriui žinoma paskyrė didelę algą; geras algas davė teipo-gi kitiems naujai įtaisytiems žemdar-bystės ministerijai priklausantiems valdininkams (činovnikams.) Gavęs gerą algą ministeris per perėjusiu du metu nieko neveikė, matyt mislino, kad Maskolijoje ganė tik paskirti mini-

sterį, o visas turi gerai eiti. Bet neteip išėjo. Ministeriui buvo smagu, o padėjimas ukininkų kasmetą darėsi blogesnis. Šimet ministeriui turbūt jau pasidarė nesmagu, kad jis imdamas didelius pinigus išpleštus iš ukininkų nieko nesirupino apie anų gerovę, sušaukė kelis syk teip vadinamas „komisijas“, idant anos nuspręstu, ką daryti su taja žemdarbyste. Pats ministeris žinoma prie tų nusprendimų neprisideda, paveda tą dalyką kitiems. Žinoma terpu pakviestų i tas „komisijas“ atsiranda ir geri žmonės, kurie teisingai noretu pakelti žemdarbystę ir paduoda gerus projektus. Toki projektai paprastai buna apsvarstomi įrašyti i popieras ir visas, apie išpildymą jų nė mislinti nemislina. Štai ši rudenį buvo nutarti šitoki nusprendimai, iš kurių, jeigu juos išpyldytu galėtų buti šiočia tokia nauda ukininkams.

Nutarė: 1) mokinti žemdarbystės visus kaimo mokintojus, idant jie galėtų duoti patarmes ukininkams, kaip geriaus vesti ukę; 2) įtaisyti pigias žemesnes ukiškas mokyklas, kur galima būtų pigiai išmokyti praščiausiu pagerintu budu ukininkystės; 3) palengvinti pavelinimą pranešimų ir skaitymų iš ukės. Mat, Maskolijoje nevale daryti susirinkimus ir apsvarstyti ant jų norint nekalčiausius reikalus be pavelinimo po-licijos. Policija-gi beveik niekad nepavelina daryti susirinkimus, iš kurių kitos šalyse, kur yra laisvė labai daug naudojasi ir ukininkai dėl pasikal-bėjimo apie savo ukiškus reikalus. Tai-gi pri-versta bėdos ir maskoliška vyriausybė žada palengvinti pavelinimą susirinkimų, ant kurių bus laikomi pranešimai ir skaitymai iš ukės; 4) palengva numazinti čyžę ant visokių ukiškų mašinų, pargabenamų iš užrubežės; o tokias mašinas, kurių Maskolijoje nedirba, visiškai nuo čyžės atliuosuoti; 5) laikyti agentus didesniuose miestuose Europos, idant ėmė duotu atsakančias žinias ir palengvintu siuntimą i užrubežį ukiškų išdarbių, o ypačiai išdarbių iš pieno.

Kaip matome nusprendimai galėtų buti

naudingi, jeigu tik jie nepaliks ant popieros, jeigu juos pavelsys įvesti. N.

✓ Mendelis Didgalvis.

(Užbaiga).

— Syki aš jums prižaduo piningų, tai iš kur imsis pavasaris? Paskaitykite dabar, kiek jus uždirbsite prie medžių! Kirsite, tašysite, o ką negalima bus tašyti, supjaustysite į sieksnius. O išvežimas? Aš norėčiau turėti ant gero procento savo kišeniuje, kiek jus už vieną išvežimą uždirbsite! Didelius piningus galite uždirbti. Aš jau daug visokių kupčysčių ir „gešftų“ mačiau savo gyvenime, bet nežinau ar dėl ukininko yra geresnis darbas kaip giroje. Kad tai aš teip turėčiau.

— Ką čia kalbėti — atsiliopė vienas — žinoma uždarbys yra, kad tik but ką pakinkyti.

— Žinomas daigtas. Kas turi porą arklių ir gerai. Atmenate kaip Užtilčiuose Abroms girę nupirko?

— Atmenate. Iškirto kelis šimtus margų girios.

— Ką jus sakote iškirto! Tai juokai yra: Abroms iškirto! Kas matė, kad Abroms nors syki būtų turėjęs kirvi rankose? Ne! Jis to nedarė, tik Užtilčių ukininkai. Jie kirto, jie užtai ėmė piningus, jie turėjo didelį uždarbį.

— Tai teisybė.

— O ar tik vieni ukininkai? Kiekvienas uždirbo, net arklys, net ir jaučiai uždirbo. Ai gire! Tai toks daigtas; kad prie jos gali daug, daug žmonių gyventi, tik reikia tokio žydo, kad turėtų galvą ir piningų nupirkti.

— Ne teip galvą, kaip piningus — atsiliopė šaltysius — už piningus viską galima nupirkti

— Niu, niu — atsiliopė Mendelis — galima pirkti! Tamista teip-gi turi piningų, o kodėl ne perki girę?

— Kad ne noriu.

— O jeigu norėtum?

— Tai nupirkčiau.

— Na ir ką su ja veiktum? A? Suvežtum balkius ant kiemo, užverstum visą sodybą malkomis, kad net nieko nebutų matyt. Teisybė?

— Ką padaryčiau, tai padaryčiau, tai jau mano dalykas.

— Aš žinau, gal parduotum medžius į Prusus?

— Gal.

— O ar tamista žinai kur tie Prusai? kaip ten atrast kupčių. Ar žinote kokį ten kupčiai sėdi; vokiečiai sėdi, o kaip jus su jais susikalbėsite?

— Kaip? Kaip man patiktu, o tu Mendeli nesityčiuok, aš nepavelsiu iš savęs juoktis. Aš turiu lauką, turiu piningus.

— Turėk sau, kas tamistai? Nekliudyk tik mums kalbės. Vyrūčiai, aš mislyju, kad mes galime pradėti. Eime į kitą kambarį.

— Kodėl ne, eikime, šaltysius gali čion pasilikti.

— Ir aš eisiu su jumis.

— Ko? Tamista nenori susitaikyti.

— Jeigu aš nenoriu, tai ir visas kaimas nenorės.

— Ai vai! Iš kur tamista toks atsiradai?

— Jeigu tamista nenorėsi duoną valgyti, tai visas kaimas teip-pat nevalgys duonos? O jeigu tamista ateis į galvą nukirsti sau pirštą, tai visas kaimas turi tapat padaryti?

— Duona sau duona, o gire sau gire. Aš noriu turėti savo servitutą, kaip turėjan ligšiolai.

— Kas tamistai gina? Turėk sau!

— As jokio sutikimo nedarysiu ir nepasirašysiu.

— Nepasirašyk!

— O jeigu aš nepasirašysiu, tai ir kiti neturi tiesos pasirašyti. Aš jokios girės nenoriu, o kaip važinėju šakų, kaip ganiau giroje galvijus teip ir ganysiu ir kiti ukininkai teip-pat darys.

— Aš tamistos prašau, šaltysiau; atmink kad turi tik vieną burną.

— Tai kas?

— Tai kalbėk tik už savę; kiti teipo-gi turi protą dėl savo reikalų.

— Ir aš teipo-gi turiu,

— Dieve duok tamistai ant sveikatos. Laikyk sau savo protą; ai vai! Tokį daigtą reikia gerai laikyti, kad kartais neišsikvėptu.

— Oi Mendeli, pamatysi bus negerai!

— Tegul bus negerai; o mes tuom tarpu turimė pakalbėti apie girę, o kad tamista nenori parduot savo girę, nenori dagi turėti girės, tai tamista mums visiškai nereikalingas. Eik sau namon!

— Nenoriu!

— Kaip nenori, tai eik ant kiemo. Oras gražus, gali sau pasivaikščioti.

— Kvailas tu man Mendeli ir gana.

— Aš žinau, tamista labai išmintingas žmogus; su tamista atsitiko tokia klaida, kad vietoj galvos, tai tamista turi ant pečių smilčių maišą.

— Ne zaunyk žyde! ei ne zaunyk pakol da nesupykau. O jeigu nori kalbėti apie susitaikymą, jeigu visi ukininkai turi buti ant rodos, tai ir aš busiu.

— Niu ko? Kad tamista nenori susitaikymo, nenori nė girės, nė ne piningų, nieko nenori.

— Ai vai gal; kas tai yra gal?

— Pirk si nepirki, o pasiderėt valia.

— Turi recht. Eikime į kitą kambarį, tik jau netrukdyk, eikime.

— Įėjo į kitą kambarį, kur prie stalo, apdėto visokiomis popieromis, sėdėjo pons advokatas. Buvo tai liesas, sudžiuvęs žydukas su rusva barzdele, su melynais akiniais ant nosies. Susilenkęs žiūrėjo į kasžin kokias knygas, kurias „kodeksu“ vadino ir visiškai nežiūrėjo į įėjusius. Mendelis jį šuktėlėjo.

— Niu, pons advokate, Sausininkų ukininkai laukia.

— Aš teipo-gi laukiu — atsakė pons advokatas.

— Ko tamista lauki?

— Pirmas paragrafs; aš turiu žinoti, kas teks man iš to reikalo?

— Tai tiesa — tarė Mendelis; — ei vyručiai, pons advokatas nori žinoti, pirmą paragrafą kas teks jam iš to reikalo.

— Kaip tai? — paklausė šaltysius,

— Kaip! Kas-tai per klausymas? Ar jus nežinote kok yra pirmas paragraf kodekse.

— Kas tai ten per paragrafas?

— Tegul pons advokatas pats perskaito.

— Advokatas pataisė akinius, atsikrankšte, atidengė knygą ir tarė:

— „Pirmas paragraf; advokat. Kas nori prova, turi mokėti advokatui.“ Ar suprantate, ką tai reiškia. Tai parodo, kad be advokato negali but prova, be piningų negali but advokato.

— Klausykite, vyrai — tarė Vincas — ką jus klausote šito, bjaurybės.

— Ai vai! Vincai ką tu šneki! Tu mislini, kad be advokato galima koki nors reikalą atlikti. Jus vyručiai privalote klausyti pono advokato; jis padarė didelę loską, ką į Sausininkus atvažiavo, o jis neturi laiko.

— Tai tegul sau važiuoja; mes jo neprasėme, kad atvažiuotu — atsakė Vincas.

— Ir teisybė, kad nieks jį nekvietė — pridurė šaltysius.

— Tegul važiuoja! tegul važiuoja! — sušuko kiti ukininkai.

— Mendelis už galvos nusitvėrė.

— Ai vai, vyručiai, ką jus šiandien darote? Ar tokiu budu galima su jumis gešėtą padaryti?

Jus man užmokėsite — atsiliepė advokatas — už furmanką į Sausininkus, už furmanką iš Sausininkų; už 24 adynas turbacijos, po rublį už adyną; apart to turite sugražinti man viską, ką aš išdaviau kelionėje ant valgio, teipo-gi ir tai ką aš nustoju apleisdamas savo svarbius reikalus mieste.

— Teisybė — patvirtino Mendelis — jus turėsite viską tą užmokėti.

— Ar tu matei — tarė Vincas — kas jį užkvietė tas tegul ir moka; mes jį nekvietėme neprasėme, kad pas mus atvažiuotu. Žinoma, netoki mes kvaili — tarė šaltysius, — Mendelis jį užkvietė, Mendelis jį užkvietė, Mendelis tegul ir moka.

— Ai vai! Jus nekvaili! Tame visa komedija! Jus sakote, kad advokatas nereikalingas, o kas jums parašys sutikimą su ponu?

— Pats ponas parašys, o mes pasirašysime.

— Oi Viencai, Vincai, ką tu kalbi. Ar tai ponas pataikis teip parašyti, kad tame rašte būtų parodyti artikulai kodekso.

— Tegul jums ponas rašo. Gerai jus išrodysite. Jis parašys, kad jus prisizadate eiti jam į baudževą, o kaip jus pasirašysite, tai jau nebus ant to apeliacijos, jau bus viskas dingęs. Atims nuo jus visus laukus, ir da turėsite užmokėti jam kaštus, procentus, štempelius. Vienų tik štempelių kiekvienam išpuls po kokią 15 rublių.

— Vyrai, ukininkai — sušuko girtas Spudulis, man išrodo, kad šitas atvokatas šuns kumpis gerai kalba, kad mokesime be galo; vis-gi tokiam dalyke jis yra reikalingas.

— Ei Spuduli, ne šnekėkit bereikalo, jei pats tikrai nežinote — atsakė Duoba. — Man galite tikėti. Žydai nori apgauti, o mes nesi-duokime.

— Nesiduokime — sušuko Motiejis Šiopys — nereikalaujame jokių advokatų! Aš gerai pažistu šitą žydą, tai Jankelis, kuris užpernai vadžiojo manę po sudus, kaip cigonas mešką po svieta. Sukišau aš nemažiai piningų per jį. Tai pirmas apgavikas.

— Aš turiu liudininkus — suriko Jankelis — aš tavę į sudą paduosiu. Kaip tu gali manę teip apkalbėti. Vyrai ar girdėjote, kaip Šiopys ant manęs negerą žodį pasakė?

— Aš visai kurčias — tarė Spudulis.

— O gal išgertum alvę?

— Oi, oi!

— Niu, tai tu ant šnapso nekurčias, o ant liudininko tai kurčias. Aš ir tavę paduosiu, idant žinotum kaip reikia žmogų guodoti.

— Šnapsas neina į ausį tik į gerklą.

Duoba pakilo nuo suolo ir priėjo prie Jankelio.

— Tu, pons advokate, ar kaip ten tavę vadinti, paimk savo popierių ir savo kodeksus ir iš kur atėjai ten sau eik. Mes be tavęs apsieisime.

— Niu, niu, pažiūrėsim — tare Jankelis. — Pamatysime kas užmokės man už turbaciją.

— A, jeigu nenori, tavo valia, tai mes einame. Eikime vyrai, nėra ką čion mums veikti.

— Fui, tui, — sušuko Mendelis — kodėl tu Duoba esi toks piktas. Kaip advokatas išvažiuos, tai kas sutikimą parašys?

— Tiek metų pergyvenome be susitaikimo, tai galime ir toliaus gyventi: o kaip norėsim susitaikinti, tai patys susitaikinsime.

— Palaukite, nebukite toki greitai, pakalbėsime.

Pirksi nepirksi, paderėt galima, kupčystėje nėra pikto. Ar jus nenorite parduot man girę?

— Kodėl ne? Parduot galime; tik be jokių advokatų.

— O kas sutikimą surašys? Kas surašys?

— Tai jau mus dalykas.

Mendelis pakukzdėjo Jankeliui kelis žodžius ir išvedė iš kambario. Ukininkai vieni pasiliko.

— Ar žinote ką, Jonai, — tarė šaltyšius gal geriaus butų, kad jis parašytu. Sako, kad žydukas gudrus.

— Kalbėkite kaip norite, o aš jums sakau, kad be jo apsieisime — tarė Vincas Duoba.

— Apsieiti galima, bet kas parašys.

— Ar tai nėra kam parašyti. Galime štai kanceliarijoje raštininko paprašyti. Verčiaus jam ši tą užmokėti už darbą, nė susidėti su tokiais sukčiais; kurie aplups žmogų ir da teip parašys, kad paskui nebus galo provoms.

— Teisybę sakote; tegul bus teip!

— Vyrai — vėl atsiliepė Duoba — šiandien jau velu, rytoj sueisime į kanceliariją pasikalbėsime, o šiandien du tegul nueina į Sausbalius; norės ponas susitaikinti — gerai, nenores teip-gi neverksime.

— Kodėl nenores — atsiliepė Šiopys — norės, norės!

— Na pažiūrėsime!

Teip kalbėjo da valandėlė; jau ketino krikiti namon, kaip į kambarį įbėgo Mendelis linksmas, mojuodamas rankomis.

— Ai vai — sušuko — tiek jau visko mačiau ant svieto, bet tokio da nemačiau. Kad aš teip gyvas bučiau! Tai ne žmogus, tai garinė mašina! Tikra garinė mašina! Ai, kas tai per galva! Kas per galva!

— Kas-gi ten, kas?

— Sakau jums, kad pats bučiau savo akimis nematęs, tai visai netikėčiau. Per tą laiką, ką jus čion šnekėjote, pons advokatas, ai vai, pons advokatas paėmė plunksną į ranką ir iš sykio parašė visą reikalą. Kad ir tuojaus galima pasirašyt, visiškai gatava yra.

— Turbut su savim atsivežė, atsiliepė šaltyšius.

— Pats savo akimis mačiau kaip rašė. Ai! tai buvo rašymas! Tai auksinė ranka, tikėkite man!

— Žingeidu, ką jis ten, šuns kumpis parašė — tarė Spudulis.

— Mums vis tiek — atsiliepė Duoba — mums nereikalingas tas rašymas. Kaip reiks rašyti, tai mes sau rasime raštininką. Eikime vyrai!

— Palaukite, palaukite — rėkė Mendelis atsistojęs ant durų — palaukite! Aš nesuprantu, kas jums pasidarė? Kas jus subuntavojo? A, tai Duoba pirmas maištininkas yra. Ai Duoba,

ką jus darote. Su tokiu darbu toli nenueisite; galite pragaištyti visą kaimą. Čia yra toks geštas, toks didelis geštas, ką po tris, po keturis margus išeina ant kiekvieno ukininko, o jus norite padaryti jį savo išminčia, savo galva. Ant tokio didelio dalyko reikia kelių galvų, reikia geros rodos, gero advokato, kad paskui kokio klausymo nebutų.

— Nieko nebus! Mes patys gerai padarysime.

— Paklauskite, pons advokatas perskaitys. Tegul perskaito; dažinosite bent kaip išrodo tas reikalas.

— Galiu perskaityt — tarė Jankelis taisydamas akinius.

— Nori skaityk, nori neskaityk!

Jankelis paėmė popierą ir ėmė skaityti:

„Mes žemai pasirašom, sau ukininkai nuo Sausininkų, atsakom Sausbalių dvaro ponui servitutą, kuris yra girioje, šakos be kirvio ir galvijai, vienas vežimas kas nedelia žiemoj, vienas vežimas ant dvi nedėlios vasaroj, o kas priguli ganyklos ir visokios pretensijos kaip medinės teip ir galvijiškos atsakome ponui Sausbalių dvaro, kuris turi duoti girios kiekvienam ukininkui Sausininkuose, kuris yra stačias ant tabelės, tos pačios girės margų...“ Čia tuščia.

— Kaip tai tuščia, kur margai tai ten tuščia; mes nenorim tuštumo, mums reikalingi margai, tikri atmieruoti margai — tarė Duoba.

— Niu, tai čion bus įrašyta,

— Nenorime! Nenorime! — visi sušuko — Duosime patys sau rodą. Eikime namon.

Visi sukilo ir draugia išėjo. Karčiamaoje pasiliko tik Berėikas, Mendelis ir Jankelis.

— Kas bus — paklausė Jankelis.

— Pfu — atsakė Mendelis spjaudamas — gražus laikai! Kaip gali gyventi su tokiais gojimais.

Sausininkų ukininkai kaip sutarė teip ir padarė. Tuoju antrytojaus Duoba su šaltyšium nuėjo į dvarą pakalbėti apie servitutą. Daug buvo kalbėjimo, daug derybų; perėjo dvi nedėlios pakol susitaikė, juo labjau, kad Mendelis, suvuodęs kame dalykas, dare jiems visokias kliutis. Bet kadangi dvarponiui būtinai reikėjo parduoti girę, turėjo susitaikinti su ukininkais. Sutiko ant to, kad kiekvienam ukininkui davė po keturis margus lauko. Potam nuvažio į pavieta, padarė raštus ir dalykas greitai pasibaigė.

Mendelis vos nepasiuto iš pikto; juo labjau, kad netik sutikimas apsiėjo be jojo, bet da ukininkai iš girės jam nepardavė. Duoba tolaik kalbino ukininkus, tolaik darodinėjo, kad pardavė medžius Mendeliui pusdykiai, patys pasiliks be malkų ir be servituto; tolaik jiems tai išguldinėjo pakolaik nesutiko ir nepasirašė, kad girės per dešimts metų netik ne parduos,

bet nė patys nekirs daugiau, nė reikia namų reikalams.

Kada Berėikas ir Mendelis dažinojo apie tokią sutarmę spjauė ir keikė kaip įmanydami

— Ai! Reb Mendel — sakė Berėikas savo vuošviui — mano širdis da vis dreba. Tai šelniai yra chamai bjaurybės! . . . Aš labai stebinosi, Reb Mendel, kaip jus galėjote kalbėti su tokiais galvijais. Jie galėjo jums, Dieve mylėk, ką pikto padaryti.

Mendelis atsiduso.

— Mano mielas Berėike — tarė — tu esi mano žentas, tu turi būti gudrus ir mano anukus turi mokinti išminties, pertai aš turiu atverti tau galvą ir nuvalyti tavo smegenis, idant žinotum tai, ką šiandien turi žinoti žydas, gyvendamas kaime, jei nori valgyti kąsni duonos su savo pačia ir vaikais. Tu manęs klausyk Berėik.

— Aš jus visados klausau Reb Mendel, nės jus esate žmogus protingas ir didžturtis ir turite didelę praktiką kupėystėje. Dieve duok, kad da šimtą dvidešimt metų kupčiautute!

— Tai-gi klausyk ir tėmyk. Seniaus kaime buvo visiškai gerai. Nereikėje turėti didelę išmintį ir didelius piningus, kad greitai nulobti. Gojus rėkė kaip chamas, gėrė kaip du chamai, mokėjo kaip penki chamai, o žydelis sėdėjo sau tykiai, darė kreida ant spintos skaitlius ir palengva rinko piningus. Ai, Berėik! Berėik tu jau nematysi tokių piningų, kokius seniaus žydai karčiamose surinkdavo, tai buvo piningai! Tai turtai buvo! Dabar laikai gadinasi, darasi negražus, bjaurus. Dieve duok, kad mūsų priešai da blogesni, mažai eina į karčiamą, patys skaitlius nori vesti ir da raukosi, patys nežino ko nori. Berėik, aš tau sakau, kad svietas genda.

— Tai teisybė yra, Reb Mendel, tai didelė teisybė.

— Berėik — kalbėjo toliaus Mendelis atsidusęs — aš tau jau pasakiau, kad svietas genda o dabar klausyk, ką aš tau toliaus pasakysiu. Seniaus, kada da ant svieto buvo tvarka iriskas kaip priguli, žydas tykiai sėdėjo sau karčiamoje, o gojai patys pas jį ateidavo. Šiandien, kada viskas eina atbulai ir katinas vaikščioja pirmyn uodega vietoj galva, gojai sėdi, o žydelis turi suktis (tegul teip mūsų priešus kaltunas susuka). Gojus neina į karčiamą, o jeigu ir ateina, tai jau ne su tokiu impetu kaip seniaus. Išgers truputį ir tuojaus eina sau. Kas tai yra? Prie tokio kvailo padėjimo, reikia, kad karčiama pas gojų nueitu. Tu nesijuok Berėik, aš tau teisybę sakau, Dieve duok, kad teip laimingą metą turėčiau! Jeigu nori turėti piningus, tai vaikščiok po kaimą, tavo pati tegul vaikščioja ir tavo vaikai kaip paaugs tegul taipogi po kaimą vaikščioja. Kaip turi duše

savyje, teip visados turi turėti bonkutę su savim. Tu jiems duok šnapso, tu nuo jų neimk piningų, nereikalausk, imk tavorą. Nera ant svieto tokio skuduro, tokio mešlo net, kuris neturėtų vertės. Visą galima parduoti ir viską iškupčianti. Tu dirstels į gojaus grinčią, į kutę, tu žinok apie visą ką jis turi, tu spėk ko jis reikalauja, tu žinok už ką chlopas pačią muša arba patį chlopa, tu išmieruok kiekvieno gojaus gerklę. Sakau tau, jeigu nori gyventi nesėdėk karčiamoje ir nelauk tų kelių girtuoklių, kurie kasdien ateina. Tokis visados pataikys į karčiamą, tu apie jį nesirupink, jieskok tokio, kuris nevaikščioja. Laikyk alų bavorską, tai geras gešeftas, gojai pradeda dabar alų gerti. Nesigailėk pavaišinti kurį šmoteliu silkės, kad daugiau potam gertu, ir atmink, kad tokis, kuris prisiekė negerti šnapso, ne atsižadėjo nuo alaus. Į alų papildk degtinės, tai eis da geriaus. Tu sukiš apie vyrus, tavo pati tegul kupčiauja su bobomis, tavo vaikai tegul kupčiauja su gojų vaikais, tegul teip-pat turi savo praktiką.

— Reb Mendel, jus labai gerai sakote; aš jau pats apie tai mislinau; aš paklausysiu jūsų rodos. Aš rytoj anksti leisiu savo pačią į kaimą pas bobas. Jus gerai sakote Reb Mendel.

— Aš tau da visko nepasakiau.

— Ką jus turite da pasakyti apie šitą reikalą?

— Aš tau pasakysiu vieną žodį, tokį žodį, kurį pasakė viens labai išmintingas žmogus! Užklausėme mes jį karta, kaip jis mislina, kas bus su mumis visais. Jis visai nesijudino, tik mislino, labai ilgai mislino ir tarė: „gerai bus protingam terpu paiku, gerai išmintingai galvai terpu kvailių.“ Mes visi išsižiojome, girdėdami tokį žodį, o potam da paklausėme: „O kas bus, kaip kvaila galva taps išmintinga?“. Tada jis pamislinęs atsakė: „bus tada dėl mus duona brangi ir sunki!“ Berėik tu supranti, ką tai reiškia?

Oi suprantu, suprantu! — atsiduso Berėiks.

Pakalbėjęs da truputį, užkandęs, Mendelis išvažiavo namon į miestelį; važiuodamas mislino apie visokius reikalus, o daugiausia apie ukininkų Sausininkų ir kitus, kurie genda, kaskart vis labjaus genda.

Vertė D.

Kaip padaryti midų prasčiausiu budu.

Geriausią midų galima padaryti naminiu budu, paprastuose induose. Patyrimas parodė, kad grynas skystas medus atmiestas vandeniui lytaus arba upės, pats per savę surugsta be jokių priemaiščių be mielų, be šaknų be apynių ir be virinimo.

Gorcių medaus reikia sumaišyti su pusantro gorciaus vandens. Jeigu imsime lytaus vandeni

nereikia imti nubėgusi nuo stogų. Sumaišius gerai reikia pastatyti šiltoje vietoje rugti. Paskubinti rugimą galima dadėjus truputį mielių. Skystų mielių reikia imti stiklėlių, o kietųjų šmočiuką didumo valakiško riešučio, ant keturių arba penkių gorių atmiešto vandeniu, midaus.

Norint turėti midų įvairaus skonio reikia dapilti į jį po truputį žalių syvų višnių, aviečių ir kitų vaisių ar vuogų. Idant midus greičiaus perrugtu, reikia jį pervirinti bent kokiam puode ar katile, tik verdant reikia maišyti, idant neprisviltu. Norint galima dadėti da ir truputį apvynių.

Jeigu norime midų virinti, tada reikia medų atmiešti šiteip: ant goričiaus medaus imti du gorių vandens ir virinti tolaik, pakolaik pusgoreius vandens neišgaruos; tokiu būdu iš trijų gorių po atvirinimui apturėsime pustrėčio. Galima vandens pilti ir mažiau, tada apturėsime midų tirštesnį, kuris gali ilgiaus stovėti o pertai buna geresnis. Galima teip-pat ir daugiaus vandens pilti; tad midus greičiaus perrugs ir greičiaus galima bus jį gerti, tiktai midus bus skystesnis ir prastesnis.

Verdant midų reikia nugraibyti putas, potam supylti į bačkelas, kurias nereikia užkišti tiktai pridengti audeklu; bačkelas reikia nepilnas pripilti. Jeigu tas bačkelas pastatysime gerai šiltoje vietoje, tad midus perrugs greitai, o jeigu vėsioje, tad ilgiaus užtruks. Prasidėjus rugimui midus pasidaro drumstus, o ant paviršiaus jo atsiranda putos. Pasibaigus rugimui midus pradeda darytis grynas, nės drumstai nupuola į dugną. Pažinti ar midus jau visiškai perrugo labai lengva. Reikia pasemti į stiklą ir pastatyti šiltoje vietoje; jeigu ant viršaus neatsiranda putos ir prie kraštų stiklo nepasirodo oro lašeliai tai ženklas, kad jau rugimas pasibaigė. Tada midų reikia perkosti ir supylus į plečkas gerai užkimšti, idant neišsikvėptu ir igyto stiprumą.

Midui kšti reikia pasiuti tam tikrus maišelius iš baltos vilnų gelumbės (flanelės). Supylus midų į tokį maišelį pirmučiausia bėgs drumstas skystimas; tą reikia leisti į atskyrų indą, o kada pradės bėgti grynas midus reikia leisti į plečkas arba bačkelę. Išbėgusi drumstųjį midų reikia vėl supilti į maišelį. Iškošus tokiu būdu visą midų reikia supilti į bačkelas arba plečkas ir gerai užkimšus laikyti koki metą arba ir ilgiaus, nės juo ilgiaus stovi midus juo jis darosi geresnis ir skanesnis. N.

Apie sniegą.

Tie pat debesiai, iš kurių vasarą puola lytus, žiema beria mums ant žemės baltus kaip pukai minkštus sniego šmotelius. Prisižiūrėjtiems sniego šmoteliams tankiausia patyrsime,

kad yra tai kaip ir kokios žvaigždės su šešiais spinduliais. Tokį išveizdą turi smulkusis sniegas, kuris krinta laike didelių šalčių. Sniegas stambus, krintantis palengva laike nedidelių šalčių susideda iš daugelio žvaigždučių sulipusių draugia. Pavasaryje sniegas krinta paveiksle smulkiu ir žirnučius panašiu apvalių šmotelių.

Sniegas, kaip jau žinome yra tai sušalę vandeniniai garai. Kad tai teisybė labai aiškiai parodė šitokis atsitikimas. Vieną kartą į miestą Stokholm, sostapilę Švedijos atvyko garsus muzikantas. Kaip tai paprastai buna miestuose apgarsino jisai, kad ten ir ten tokią ir tokią dieną jisai duos koncertą, tai yra grajis norintiems jo paklausyti. Į salią, kur ketino būti koncertas, paskirtoje valandoje susirinko daugybė žmonių. Buvo tai žiemą laike didelių šalčių. Daugybei žmonių suėjus, salėje, pasidarė teip trošku ir karšta, kad žmonės vos galėjo kvapą atgauti, o iš moterų kelios apmirė. Tada vienas iš esančių salėje išmušė langą, idant įleisti nors kiek šviežio oro. Vos tik sriovė šalto oro paspėjo įeiti į salę iš palubės ėmė pulti tankus sniegas. Sniegas tas pasidarė iš vandeninių garų, iš kvepuotų daugybės žmonių, ir pakilusių į salės palubes. Šaltas oras sušaldė tą garą ir pavertė jį į sniegą.

Mums iš mažens pripratusiems prie sniego, gal nė neateina į galvą, kad sniegas puola ne visur ant žemės. Šiltuose žemės kraštuose žmonės neturi jokio supratimo apie sniegą, kadangi ten iš priežasties didelių karščių vanduo gali nupulti iš debesų tiktai lytaus paveiksle. Ten tik viršunės aukštų kalnų apdengtos sniegu, žemumose-gi jo niekad neesti. Viens murinas, atvažiavęs karta žiemą į Paryžių ir pamatęs pirmą kartą puolanti sniegą, buvo persitikrinęs, kad tad tai pukai lekia iš dangaus. Apie vieną kalną, apdengtą sniegu, murinai pasakojo, kad jis apdegtas kasžin kokių baltu metalu.

Kaip yra vietos ant žemės, kur sniegas niekados nepuola, teip yra ir tokios, kur jis krinta ir vasaros laike. Teip yra šaltuose žemės kraštuose. Toli šiaurėje Europos, Azijos ir Amerikos yra vietos, kur net liepos ir pjučio mėnesyje tankiaus sniegti negu lyja. Užtai tokiose šalise ant žemės guli nišpasakytai storas sniego sluogsnis.

Pas mums sniegti per 3 ar 4 žiemos mėnesius ir tai mainais su lytumu laike palaidinio. Palaidiniai priguli nuo šilto vėjo pučiančio iš rytvakarų. Europoje yra šalys kur sniegti labai retai. Teip Italijoje, Grekijoje ir Ispanijoje sniegos pasirado syki į kelioliką metų. Jeigu ten prisnįgsta, rašo apie tai laikraščiuose kaip apie nepaprastą dalyką. Gyventotų šalių, nepratę prie šalčių, neturi triobosė pečių, pertai

įvargsta pusėtinai, keikdami baltus „dangiškus pukus“.

Ant viršunių aukštų kalnų, kaip jau žinome, yra daug šaltčiaus, sniegas puola ir guli net šiltuose kraštuose žiemą ir vasarą. Juo arčiau šiaurės guli kalnas juo žemiaus ant jo guli sniegas; juo toliaus šiaurės, juo sniegas yra aukščiau ir ten reikia gerai pasilypėti kalnu, idant iki sniegui dalipti. Ant kalnų šiltųjų kraštų sniegą galima pamatyti tik užlipus kokių 4 ar 5 verstus ant kalno, o kalnai šiaurės apdengti sniegu nuo pat apačios. Šalyse, kurios turi tiek šilumos kaip pas mus, sniegą ant kalnų galima rasti už kopas pusantrą versto į viršų. Aiškus daigtas, kad tas vanduo, kuris ant aukštų kalnų nupuola kaipo sniegas, puldamas į žemumas, butų sutirpęs ir nupuolęs lytas paveikslas.

Kalbėdami apie sniegą turime paminėti apie sniegų užnašas kalnuose arba kaip sako *lavinas*. Tos lavinos atsitinka žiemą ir pavasarį. Žiemą priguli nuo to, kad smarkus vėjas pakelia nuo kalno viršunės nišpasakytą daugybę palaido sniego ir jis su dideliu smarkumu puola į žemumas. Į keles minutes aplinkiniai kaimai ir miesteliai su visu jų turtu tampa užberti sniegu drauge su šmotais uolos ir akmenimis. Tai-gi kalnų gyventojai, išgirdę užimą ant kalno viršunės, kas gali bėga toliaus nuo kalno. Bet retai kada tokia lavina apsieina be aukų. Teip 25 dieną vasario 1879 metų baisi sniego lavina nupuolė Austrijos provincijoje vardu Korintija ant kasyklos Bleiberg. Sluogsnis sniego storio 8 mastai užpylė daugelį žmonių. Iš aplinkinių kaimų subėgo žmonės gelbėti anuos nelaiminguosius, bet štai nupuolė antra lavina ir prie anų aukų pridėjo dar kelias.

Pavasari lavinos pasidaro iš to, kad išildytas saulės sniegas greitai slenka žemyn, lygiai teip kaip slenka pavasaryje nuo stogų. Atmindami, kad nuo kalnų slenka nekartą šmotai nuo kelių šimtų arba tukstančių mastų pločio ir nuo keliolikos mastų storio, o da sniegas pusiau pavirtęs į ledą nuo susislegimo ir puola nuo vieno ar dviejų verstu aukščio, lengvai galime sau perstatyti ką padaro tokia lavina nupuolusi į žmonių užgyventas vietas. Gerai da, kad jos puola paprastai į tas pačias vietas, pertai ten nieks nė negyvena. Daugiausia nukęsdavo nuo sniego lavinų tai Šveicarijos gyventojai ir tai ypačiai tada, kada iškirto girias ant kalnų, nės medžiai užlaikydavo sniegą ir neduodavo jam žemyn slinkti. Šiandien jau vėl apsodino medžiais kalnus, o pertai ir bledis nuo lavinų didokai susimąžino.

D.

Iš svetimų šalių.

Ištabus dalykai darosi ant svieto paskutiniaus metais. Kur tik pažiūrėsi prispaustos tautos,

kovoja už laisvę su savo prispaudėjais! Vienos tautos kaip štai armėnai, kubiečiai ir gyventojai salų Pilipinų kovoja su ginklu rankose; kitos vėl kaip, lenkai, lietuviai, latviai ir kitos patyka, slapta nuo prispaudėjų platina apšvietimą terpu savo tautiečių, aiškina jiems jų blogą padėją ir ragina anuos stoti į kovą su skriaudikais, pareikalauti nuo anų laisvės dėl savęs.

Armėnams ne per gerai sekasi kova su turkais. Turkai, turėdami didesnę speką, apgali juos ir kankina nišpasakytai. Visos Europos viešpatystės, neva dėl apginimo armėnų nuo turkų, nusiuntė po kelis kariškus garlaivius pas Konstantinopolį (sostapilė Turkijos), bet užstoti armėnų neužstoja. Paskutiniame laike susigėdėję savo pasielgimo viešpatystės išreikalavo nuo Sultono, paleisti iš kalėjimų visus suimtus armėnus. Daugiau nieko nedaro dėl pagalbos armėnams; kaip čia gelbės, kad daugumas viešpatysčių pas savę namie turi prispaustas tautas, su kuriomis apsieina nė kiek negeriaus kaip turkai su armėnais.

Kuba. Kubiečiai ligšiol laik nepasiduoda išpanams, narsiai kovoja už laisvę savo tėvynės, norėdami išvyti jos prispaudėjus — išpanus. Vyriausiu vadovu kubiečių buvo Antanas Maceo, kurio labai bijojo išpanai kur tik juos sutikdavo. Negalėdami kitokiu budu ką padaryti išpanai nepasidrovėjo apgavimo, idant tik nužudinti tą narsų kareivį. Išpanų vadas nusiuntė pas Maceo užkvietimą pributi tokią ir tokią dieną, į tokią ir tokią vietą dėl pasikalbėjimo, nės išpanai, girdi, jau nori susitaikyti su kubiečiais. Maceo, pats budamas teisinga žmogum, nepamislino, kad tai čia vylius ir su keliolika savo kareivių nujojo į paskirtą vietą. Bet ten laukė jų išpanų kareiviai, kurie tuojaus apsupo juos iš visų pusių ir pareikalavo gyviems atiduoti į rankas. Bet Maceo ir jo kareiviai nenorėjo gyvi pasiduoti išpanams, kovojo pakolaik netapo užmušti. Toks išpanų pasielgimas labai suersino Suvienytas Valstijas Šiaurinės Amerikos; jos žada siųsti savo kariūnėnę į pagalbą kubiečiams.

Iš Lietuvos.

Veiveriai, Suv. gub. Nekursai po vardu Nabagas „Vienybėje Lietuviukų“ Nr. 46 aprašo pasielgimus naujo Veiverių mokinio seminarijos prefekto kg. Dubaucko. „Labai dailiai pamokina nepust prieš vėją, nės girdi, nieko iš to nebus; liepia but visame paklusniais gudų vyriausybei. Mokintiniams trečio kurso yra pargabentos maldaknygės ir knygelės tiesa katalikiškos tikybos; puikus apdarai, paaukuotos ant apdarų litaros, lietuviški žodžiai, bet... gudiškos litaros, Kg. Dubauckas ant tų knygelėlių turi labai meilę akį, bet mokintiniai kęste nekencia jų.

Ar-gi tai gal būt teisybė, kad katalikiškas kunigas pridėtu savo ranką prie platinimo rusifikacijos mūsų krašte? Nesinori tikėt, nors prefektas Marijampolės gimnazijos duoda mums tokį paveikslą ir po šei dienai išguldydamas Dievo žodį katalikams — lietuviams ir lenkams maskoliškai. Veiveriuos, kiek iš to p. Nabago korespondencijos numanu, kg. Dubauckas išguldo lietuviškai.

Tai-gi Marijampolės gimnazija yra dabar viena visoje lenkų karalystėje moksline, kur kunigas katalikams išguldo tikėjimo mokslą maskoliškai! K. L.

Kiaušinių reikalavimas. Kiaušinis rodosi mažas daigtas, bet ir jis didelį pelną atgabena. Daugiausiai suvalgo Europoj kiaušinių anglionys. 1895 m. anglionys suvalgė 1500000000 kiaušinių, iš kurių dešimta dalis buvo iš svetur atgabenta, už kuriuos anglionys užmokėjo 2 milijonus doliarų. Vokietijoj suvalgė 163000000 svarų kiaušinių vertės 75000000 markių, čia daug kiaušinių atgabenta iš Maskolijos ir Austrijos. Išvežimas kiaušinių į svetimus kraštus labiausiai pakilo Maskolijoj: 1870 m. Maskolija išgabeno 11000000 kiaušinių į svetimus kraštus už 2750000 frankų, 1895 m. išvežimas pasididino daugiaus kaip šimtą sykių, nės iš čia išvežta 1250,000,000 kiaušinių už 52 milijonų ir tai beveik vien iš parubežinių kraštų, t. y. iš Lietuvos, Lenkijos ir Mažrusijos daugiausiai. Superka juos nuo žmonių po kaimus žydėliai ir sugabena dideliems miesto prekėjams, kurie siunčia į užrubežius. Paskutiniuose laikuose iš Maskolijos pradėjo į užrubežius gabenti kiaušinius be kevalų, blekinėse, bet užrubežiuose vis-gi reikalauja daugiaus čielų, sveikų. Jeigu mūsų žmonės patys prekiavimu užsiimti mokėtu, į jų rankas patektu keli milijonai pelno kas metą, dabar-gi jis patenka į žydų perkupčių nagus. Išvežimas kiaušinių į svetimus kraštus pakilo ir Austrijoj, kuri jų pereitą metą išgabeno apie 100 milijonų svarų, iš kurių trečdalis yra čia sugabentų iš Maskolijos. Prancuzija daugiausiai kiaušinių siunčia į Angliją. Iš Europos viešpatysčių Maskolija turi daugiausiai vištų, nės 57000000; tik Suvienytos Viešpatystės Šiaurinės Amerikos turi jų daugiaus negu Maskolija (80000000). Amerika teipo-gi turi daugiausiai ir kiaušinių (5500000000 kas metą) ir daugiausiai jų suvalgo: čia išpuola po 98 kiaušiniai ant kiekvieno gyventojo; toliaus eina Vokietija, kuri jų reikalauja 3500000000. Mažiausiai kiaušinių suvalgo italijonys.

Pininginė reforma Maskolijoj. Europos laikraščiai pradėjo garsinti, kad tuom tarpu Maskolija sulaukė dar piningų reformą, taigi kad neives dar šį metą aukso, vieton popierių ir sidabro. Žinios, tos pasklydusios po laikraščius,

pasirodo neteisingomis. Projektas išdo ministerio yra jau galutinai apdirbtas ir pradžioj gruodžio mėnesio, šių metų, taps paduotas ant nusprendimo į viešpatystės rodą. Jeigu ta ministerio apdirbtą projektą priims, ne bus jau daugiaus kliučių ant įvedimo auksinių piningų ir Maskolijoj. Nežiurint ant to ar viešpatystės roda priims ministerio projektą, tasai, turbūt pasitikėdamas, kad jo užmanymas nebus atmestu nė ne laukia galutinio nusprendimo, bet duoda jau šį metą padirbdinti ant 100000000 rublių auksinių piningų, kad tuojaus po viešpatystės rodos nusprendimui turėti ganėtinai auksinių piningų ant viešpatystės reikalų.

„Lietuva“.

Visokios žinios.

Pabrikų visoj Europėnėj Rosijoje be lenkų karalystės priskaito 17605; dirba juose 994044 darbininkai ir 264030 darbininkės. Prie Baltijos krašte (3 gubernijose) 1318 pabrikų, kuriuose dirba 34789 darbininkai; didesnė pusė jų išpuola ant Livlandijos gubernijos. Visose gubernijose lenkų karalystės pabrikų 2711 ir 153000 darbininkų. Ant Kaukazo pabrikų 1199 pabrikų su 22000 darbininkų. Siberijos rėdybose išviso pabrikų tik 609 su 12000 darbininkų. Turkestane 459 pabrikai ir 6100 darbininkų. Taigi, visoj Rosijos viešpatystėje priskaito tik 1,485 963 fabrikuose darbininkus.

Kailius avių vienas Prusų pabrikantas perdirba į labai brangiai laikomą skurą — *šerro* vadinamą. Pertai Lietuvoj kailiai gali pakilti.

Iš maskoliškų laikraščių girdėt, kad valdžia ims neužilgio peržiurinėti mokesčius lenkų karalystės. Nekuriuos mokesčius, girdi, išnaisysiant, ir jei reikalas būtų, tai esa naujus įvesiant, — Taigi vargu paklysim pranašaujant, jogei suma mokamų mokesčių lenkų karalystėj (taigi ir pas Lietuvius suvalkų gub.) bus padidinta. K. L.

Piningus ir laiškus į Ukaininko (ir Varpo) redakciją siunčiant, reikia šitoksai adresas padėti:

Herrn Dr. Bruazis, Tilsit (Ostpreussen).

Turiny.

Reikaluose ukaininkystės. N. — Mendelis Didgalvis (Užbaiga) *Verte D.* — Kaip padaryti midų prasčiausiu būdu. N. — Apie sniega. D. — Iš svetimų šalių; Armėnams; Kuba. B. — Iš Lietuvos: Veiveriai. Kl. — Kiaušinių reikalavimas. Pininginė reforma Maskolijoje. „Lietuva“ Visokios žinios. K. L.